

Naka K. Nikšić¹
Univerzitet u Beogradu
Učiteljski fakultet Beograd
Nastavno odeljenje Novi Pazar

Originalni naučni rad
UDK: 371.315
DOI: 10.5937/IstrPed2302413N

PROBLEMI NASTAVE MUZIČKE KULTURE U MLAĐIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE NA PODRUČJU ŠKOLSKE UPRAVE NOVI PAZAR²

Rezime: Sa ciljem identifikovanja aktuelnih problema u izvođenju nastave muzičke kulture u novopazarskom kraju i pronalaženja rešenja za njihovo prevazilaženje, a samim tim i unapređenjem nastave, sprovedli smo empirijsko istraživanje na uzorku od 100 učitelja sa teritorije Novog Pazara, Sjenice i Tutina. U istraživanju su korišćene komparativna, deskriptivna i metoda analize sadržaja. Shodno postavljenom problemu i cilju teme, kao relevantnu tehniku istraživanja primenili smo anketu uz odgovarajući instrument istraživanja – upitnik za učitelje. Rezultati istraživanja pokazuju da 57,4% škola ne poseduje instrument sa akordskom pratnjom, a čak 85,71% instrumente Orfovog instrumentarijuma, te da, jedni i drugi, tamo gde postoje nisu uvek dostupni učiteljima. U svim školama postoje CD plejeri i internet, ali oni učiteljima, takođe, nisu uvek dostupni. Određeni broj učitelja (čak 40%) je nezadovoljan udžbeničkim kompletima za ovaj predmet, jer u njima nema CD-a sa snimljenim muzičkim materijalom. Čak 75% ispitivanih učitelja smatra da poseduje dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija iz oblasti metodika nastave muzičke kulture, a samo 25% njih ima potrebu za jačanjem svojih metodičkih kompetencija iz ove oblasti. Čak 77% istraživanih učitelja ističe da pedagog, a 80% njih da savetnik i savetnik-saradnik nikada nisu posetili njihove časove muzičke kulture. Rezultati istraživanja pokazuju i da niko od ispitivanih učitelja nikada nije bio ni na jednom seminaru ili bilo kom drugom obliku usavršavanja iz oblasti metodike nastave muzičke kulture. Nakon kvantitativne i kvalitativne analize rezultata istraživanja, izneseni su zaključci i dati konkretni predlozi za prevazilaženje postojećih problema.

Ključne reči: nastava muzičke kulture, mladi razredi osnovne škole, učitelji, Školska uprava Novi Pazar.

Uvod

Ranim i pravilnim usmeravanjem mladih prema muzici u mlađim razredima osnovne škole formiraju se budući ljubitelji umetnosti, izgrađenih estetskih i etičkih stavova, te, kao slušaoci ili izvođači – amateri, aktivni učesnici kulturno-umetničkog života sredine u kojoj žive (Stojanović, 1996). Kako se „muzika uči muzikom” (Kučukalić, 1980: 31), nastavni sadržaji usvajaju se u neposrednom kontaktu učenika sa njom, putem aktivnosti izvođenja i slušanja muzike, kao i muzičkog stvaralaštva. Uspešnost nastavnog procesa, u najvećoj meri, zavisi od muzičke i metodičke kompetencije učitelja, ali i muzičkih nastavnih sredstava i didaktičko-tehničke opremljenosti škole (Stošić, 2014) – postojanje instrumenta na kome je moguće svirati akordsku pratnju (harmonika, klavir ili gitara), instrumenata Orfovog instrumentarijuma (ritmičkih i melodijskih dečjih instrumenata), CD plejera (engl. *CD player*), kompjutera sa dostupnim internetom u školi.

---

¹ niksicnaka@gmail.com

² Rad je izložen na skupu „Tradicionalno i savremeno u umetnosti i obrazovanju” u organizaciji Fakulteta umetnosti Univerziteta u Prištini (8–10. novembra 2019.) sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici.

Udžbenički komplet kao pomoćno nastavno sredstvo učiteljima značajno olakšava realizaciju nastave muzičke kulture od I do IV razreda osnovne škole. Najčešće ga čine udžbenik sa CD-om, a kod određenih izdavača i radna sveska. Razredna veća i stručni aktivisti škole iz Kataloga udžbenika (*Katalog udžbenika*, v. <https://prosveta.gov.rs/prosveta/udzbenici/udzbenici-za-osnovnu-skolu>) biraju jedan od udžbenika koji je odobren od strane Ministarstva prosvete (Kreativni centar, Bigz školstvo, Novi logos, Eduka, Zavod za udžbenike, Freska, Klett, Vulkan izdavaštvo, Nova škola, Gerundijum...). Odluku o izboru udžbeničkog kompleta za predstojeću školsku godinu donosi nastavničko veće škole, na predlog razrednih veća i stručnih aktiva.

Članom 49. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja predviđeno je da se vrednovanje kvaliteta rada škole ostvaruje u vidu samovrednovanja i spoljašnjeg vrednovanja. U samovrednovanju najveći teret i odgovornost pada na stručne organe škole koje čine nastavničko (nastavnici i stručni saradnici – pedagog, psiholog, bibliotekar, defektolog...), odeljenjsko i stručno veće za razrednu nastavu, stručno veće za oblast predmeta, stručni aktivisti za razvojno planiranje i za razvoj školskog programa i drugi stručni aktivisti i timovi, u skladu sa statutom (*Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja*, 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020, 129/2021). Pedagog škole, kroz rad sa stručnim većima, nastavnicima i učenicima, kao i ankete o samovrednovanju, procenjuje obrazovne potrebe nastavnika, te sa ostalim telima škole u Godišnjem planu rada i Razvojnom planu predviđa koliko i kakva stručna usavršavanja će biti organizovana za nastavnike i stručne saradnike u toku školske godine – seminar, plenarno predavanje, prezentacija, panel-diskusija, okrugli sto, rad u grupama, poster-prezentacija, izložbe didaktičkog i nastavnog materijala, stručno putovanje, studentsko putovanje (Trnavac, 1996).

Spoljašnje vrednovanje rada ustanove obavlja se stručno-pedagoškim nadzorom Ministarstva prosvete i od strane Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja (ZUOV). Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja Ministarstvo prosvete obrazovalo je školske uprave, organizacione jedinice za obavljanje stručno-pedagoškog nadzora, spoljašnjeg vrednovanja rada ustanova, davanje podrške razvojnom planiranju i unapređivanju kvaliteta rada ustanova i obavljanju drugih poslova utvrđenih Zakonom. Stručno-pedagoški nadzor nad radom škola vrše prosvetni savetnici, savetnici-spoljni saradnici za predmete, grupe i oblasti predmeta koji su zaposleni u Školskoj upravi. Oni između ostalog prisustvuju izvođenju nastave, vrednuje kvalitet rada ustanove, pružaju pomoć i podršku njenom samovrednovanju, prate poštovanje opštih principa i ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja, te savetuju i pružaju stručnu pomoć nastavnicima, stručnim saradnicima i direktoru (*Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja*, 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020, 129/2021).

Učiteljski fakultet u Beogradu – Nastavno odeljenje u Novom Pazaru postoji od 1999. godine i na njemu se obrazuju, uglavnom, studenti iz Novog Pazara, Sjenice i Tutina. Prateći stručnu i metodičku praksu studenata III i IV godine, u okviru predmeta Metodika nastave muzičke kulture I i II, od 2008. godine naovamo, bili smo u mogućnosti da dođemo do informacija relevantnih za izvođenje nastave muzičke kulture u školama na području Školske uprave Novi Pazar. Naime, studenti III godine su u obavezi da po povratku sa stručne prakse, u formi eseja, iznesu svoja zapažanja o časovima muzičke kulture kojima su prisustvovali (navode nastavne jedinice, opisuju tok časa, tehničku opremljenost škole, korišćena nastavna sredstva i iznose utiske o tome šta im se svidelo, a šta ne u radu učitelja čijim su časovima prisustvovali). S druge strane, studenti IV godine pak dolaze sa pisanim pripremama časova koje su održali u toku samostalne metodičke prakse. I jedni i drugi često iznose podatak da učitelji zamenjuju časove muzičke kulture časovima drugih predmeta (maternji jezik, matematika, svet oko nas), da ne sviraju učenicima za vreme časova, te da u radu ne koriste instrumente Orfovog instrumentarijuma, što je iznenađujuće, ako se ima u vidu činjenica da su učitelji na osnovnim studijama, u skladu sa Studentskim programom za obrazovanje učitelja (*Studentski program za obrazovanje učitelja*, v. <http://www.uf.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2011/04/Studentski-program-za-obrazovanje-ucitelja>), stekli znanja iz teorije muzike, da su osposobljeni za izvođenje jednostavnih muzičkih sadržaja na nekom od instrumenata sa akordskom pratnjom (pevanje i sviranje), te da poseduju metodičke kompetencije za

izvođenje nastave muzičke kulture³. Zato je bilo potrebno da putem empirijskog istraživanja dođemo do podataka na osnovu kojih bismo mogli jasnije da sagledamo probleme nastave muzičke kulture na području Školske uprave Novi Pazar, te pokušamo da damo konkretne predloge za njihovo rešenje. Koliko je nama poznato, ranije nije bilo istraživanja ovog tipa, odnosno nema istraživanja koja su direktno povezana sa problematikom ovog rada, ali postoje istraživanja koja su sa njom indirektno povezana. To su istraživanja faktora sticanja i razvoja muzičkih kompetencija studenata učiteljskih fakulteta (Nikolić, 2015), mogućnosti primene multimedijalne tehnologije u nastavi muzičke kulture (Stošić, 2008), kao i faktora koji utiču na učestalost korišćenja muzičkih sadržaja sa interneta u nastavi muzičke kulture u mladim razredima osnovne škole (Nikšić, Zukorlić, 2017).

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja jeste nastava muzičke kulture u mladim razredima osnovnih škola na području Školske uprave Novi Pazar. *Problem istraživanja* jesu izazovi sa kojima se učitelji susreću u radu, a koji direktno utiču na kvalitet nastave muzičke kulture na mlađem školskom uzrastu. U istraživanju se traga za odgovorima na pitanja da li su faktori koji utiču na kvalitet njihovog rada uslovi izvođenja nastave muzičke kulture, kvalitet udžbeničkog kompleta, kao najdominantnijeg sredstva u nastavi, te praćenje, vrednovanje i unapređivanje njihovih muzičkih i metodičkih kompetencija. *Cilj* je utvrđivanje aktuelnih problema u izvođenju nastave i pružanje konkretnih predloga za njeno unapređenje.

Iz postavljenog cilja proističu sledeći *zadaci istraživanja*:

1. Utvrditi opremljenost škole muzičkim instrumentima i mogućnost korišćenja medija za izvođenje nastave muzičke kulture;
2. Utvrditi koje udžbeničke komplete učitelji koriste i da li su zadovoljni njima;
3. Utvrditi šta učitelji misle o svojim metodičkim kompetencijama, kao i učestalost unutrašnjeg i spoljašnjeg vrednovanja njihovog rada u oblasti muzičke kulture.

Hipoteza istraživanja

U istraživanje smo pošli od osnovne hipoteze da su uslovi za izvođenje nastave muzičke kulture na području Školske uprave Novi Pazar dobri i da učitelji, podstaknuti vrednovanjem pedagoga, savetnika i savetnika-saradnika, konstantno unapređuju kompetencije u oblasti nastave muzičke kulture. Polazeći od zadataka istraživanja postavili smo sledeće *pomoćne hipoteze*:

1. Većina škola na području Školske uprave Novi Pazar poseduje potrebna muzička nastavna sredstva i dobre didaktičko-tehničke uslove za izvođenje nastave muzičke kulture;
2. Većina učitelja na području Školske uprave Novi Pazar zadovoljna je udžbeničkim kompletima predmeta Muzička kultura koje koristi u nastavi;
3. Većina učitelja na području Školske uprave Novi Pazar ima dobre muzičke i metodičke kompetencije u oblasti nastave muzičke kulture i neprestano ih jača u saradnji sa pedagogima i savetnicima, odnosno savetnicima-saradnicima.

---

³ Da bi se student „optimalno osposobio” za izvođenje nastave muzičke kulture „podrazumeva se da ima potrebne muzičke sposobnosti”. Predznanje studenata je jedan od ograničavajućih faktora u osposobljavanju studenata u ovoj oblasti. Naime, studenti, uglavnom, dolaze na fakultet bez elementarne muzičke pismenosti, a i veoma je mali broj studenata sa prethodnim formalnim muzičkim obrazovanjem. Otuda osposobljavanje studenata učiteljskog fakulteta za izvođenje nastave muzičke kulture podrazumeva „kontinuiran i dugotrajan rad na ovladavanju znanjima koja se odnose na pevanje i sivrnanje”, što se odvija u dužem vremenskom periodu (Sudžilovski, Ivanović, 2014: 222).

Metodologija istraživanja

Uzorak istraživanja

Uzorak istraživanja problema nastave muzičke kulture mladih razreda osnovne škole čini 100 učitelja iz 7 škola koje pokriva Školska uprava Novi Pazar (Tabela 1). Istraživanje je obavljeno u maju mesecu školske 2018/19. godine.

Tabela 1. Uzorak istraživanja

Naziv škole [OŠ]:	N	%
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	20	20
„12. decembar” – Sjenica	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	11	11
Σ	100	100

Metode i tehnike istraživanja

Ovo istraživanje je operativno (primenjeno) i usmereno je na rešavanje aktuelnih problema pedagoške prakse. U radu su korišćene komparativna, deskriptivna i metoda analize sadržaja. Shodno postavljenom problemu i cilju istraživanja kao relevantnu tehniku primenili smo anketu uz odgovarajući instrument istraživanja Upitnik za učitelje.

Upitnik za učitelje sastoji se iz više pitanja podeljenih u tri tematske celine. U prvom delu nalaze se pitanja kojima smo želeli da dođemo do podataka o didaktičko-tehničkoj opremljenosti škole i mogućnosti korišćenja pojedinih didaktičkih medija. Pitanja su: *Da li škola poseduje instrument sa akordskom pratnjom i da li Vam je on dostupan?*; *Da li škola poseduje dečje muzičke instrumente i da li su Vam oni dostupni?*; *Da li škola poseduje CD plejer i da li Vam je on dostupan u radu?*; *Da li škola ima internet i da li im Vam je on uvek dostupan?*

Drugi deo upitnika odnosi se na udžbeničke komplete za predmet muzička kultura koje učitelji koriste u nastavi. Pitanja su glasila: *Od kog izdavača koristite udžbenike u nastavi muzičke kulture? Da li ste zadovoljni udžbenikom koji koristite? Ako niste obrazložite zašto.*

Treća grupa pitanja odnosila se na unutrašnje i spoljašnje vrednovanje rada učitelja: *Da li smatrate da imate dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija iz oblasti muzičke kulture?*; *Da li je pedagog ikada posetio Vaš čas muzičke kulture?*; *Da li ste ikada bili na nekom seminaru iz oblasti muzike?*; *Da li je savetnik ili savetnik-spoljni saradnik ikada posetio Vaš čas muzičke kulture?*

Način obrade podataka

U radu smo, od mera deskriptivne statistike, koristili prebrojavanje (apsolutne frekvencije) i mere relativnog odnosa (procente). Dobijeni podaci interpretirani su tekstualnim putem.

Rezultati i analiza

Uslovi izvođenja nastave muzičke kulture

Muzička nastavna sredstva su izvor znanja i instrument rada nastavnika i učenika u nastavi muzičke kulture (Stošić, 2014). Otuda se prvi deo pitanja našeg istraživanja odnosio na prikupljanje podataka o njima. Izražajno pevanje uz instrumentalnu pratnju, odnosno živi zvuk ili, kako se još naziva živo izvođenje učitelja, pri obradi nove pesme, u etapi slušanja i stvaranja doživljaja, ostavlja snažniji utisak na decu od slušanja pesme sa snimljenog materijala (Nikšić, Zukorlić, 2017). Zato je veoma važno da učitelj pri izvođenju pesama, kao i igara uz pevanje, peva uz sviranje na instrumentu na kome je moguće izvesti akordsku pratnju, kako se ne bi desilo da ne bude intonativno precizan i tačan u toku pevanja. Rezultati istraživanja su pokazali da svega 3 od 7 istraživanjem obuhvaćenih škola poseduje takav instrument (Tabela 2). To su škole „Vuk Karadžić” – Novi Pazar, „12. decembar” i „Svetozar Marković” iz Sjenice. Međutim, ovi instrumenti su, prema rezultatima istraživanja, uvek dostupni samo za 12 (12%) učitelja, za 29 (29%) ponekad, a za 9 (9%) nikada nisu dostupni.

Tabela 2. Instrument sa akordskom pratnjom

Naziv škole	Da li škola poseduje instrument sa akordskom pratnjom?								N	%
	Ne	Da – dostupan mi je								
		Uvek		Ponekad		Nikad				
		N	%	N	%	N	%			
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	20	20	0	0	0	0	0	0	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	0	0	0	0	20	20	0	0	20	20
„12. decembar” – Sjenica	0	0	11	11	2	2	2	2	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	0	0	1	1	7	7	7	7	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	8	8	0	0	0	0	0	0	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	11	11	0	0	0	0	0	0	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	11	11	0	0	0	0	0	0	11	11
Σ	50	50	12	12	29	29	9	9	100	100

Razred koji svira u prijatnoj i zanimljivoj atmosferi lakše savladava zahteve nastave muzičke kulture (usvajanje aranžmana i eksperimentisanje sa zvukovima instrumenata u kreiranju zvučnih onomatopeja moguće je ukoliko u školi postoje melodijski i ritmički dečki muzički instrumenti) i svi učenici, bez obzira na stepen razvijenosti muzičkih sposobnosti, bivaju ravnopravni učesnici razrednog muziciranja (Stojanović, 1996). Rezultati istraživanja opremljenosti škole dečjim muzičkim instrumentima pokazuju da dečki muzički instrumenti, ritmički i melodijski, postoje samo u školi „12. decembar” u Sjenici (Tabela 3), te da 11 (11%) učitelja smatra da su im oni uvek dostupni, dok 4 (4%) ispitivanih učitelja smatra da su im samo ponekad dostupni.

Tabela 3. Dečki muzički instrumenti u školi

Naziv škole	Da li škola poseduje dečke muzičke instrumente?								N	%
	Ne	Da – dostupni su mi								
		Uvek		Ponekad		Nikad				
		N	%	N	%	N	%			
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	20	20	0	0	0	0	0	0	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	20	20	0	0	0	0	0	0	20	20
„12. decembar” – Sjenica	0	0	11	11	4	4	0	0	15	15

„Svetozar Marković” – Sjenica	15	15	0	0	0	0	0	0	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	8	8	0	0	0	0	0	0	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	11	11	0	0	0	0	0	0	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	11	11	0	0	0	0	0	0	11	11
Σ	85	85	11	11	4	4	0	0	100	100

Tehničko-tehnološki razvoj uneo je znatne promene u nastavu svih predmeta i značajno olakšao i unapredio nastavni proces (Vilotijević, 2002; Mandić, 2003). Najznačajnije promene u nastavi muzičke kulture dogodile su se sa digitalizacijom muzičkih sadržaja i njihovom pojavom na kompaktnom disku (Compact Disc ili skraćeno CD) i internetu, putem čega su nastavnici i udžbenici prestali biti jedini izvor informacija u obrazovno-vaspitnom procesu. Može se, čak, reći da je kompaktni disk kao sastavni deo udžbeničkog kompleta za predmet Muzička kultura, i pored brojnih didaktičko-informatičkih inovacija u obrazovanju, i dalje najzastupljeniji didaktički medij u nastavi muzičke kulture. Rezultati istraživanja (Tabela 4) su pokazali da u svi školama postoji CD plejer. Međutim, svega 48 (48%) učitelja ističe da im je CD plejer uvek dostupan, 40 (40%) da je ponekad dostupan, a 12 (12%) da im nikada nije dostupan.

Tabela 4. CD plejer (CD player)

Naziv škole	Da li škola poseduje CD plejer?								N	%
	Ne		Da – dostupan mi je							
			Uvek		Ponekad		Nikad			
	N	%	N	%	N	%	N	%		
„Avdo Mededović” – Novi Pazar	0	0	5	5	15	15	0	0	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	0	0	19	19	1	1	0	0	20	20
„12. decembar” – Sjenica	0	0	7	7	7	7	1	1	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	0	0	6	6	9	9	0	0	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	0	0	3	3	3	3	2	2	8	8
„Rifat Burdžović Tršo – Tutin	0	0	3	3	4	4	4	4	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	0	0	5	5	1	1	5	5	11	11
Σ	0	0	48	48	40	40	12	12	100	100

Sa poboljšanjem tehničke opremljenosti škola i dostupnošću interneta ukazala se mogućnost da učitelji putem *World Wide Web* servisa (na kome se audio i video animacije lako integrišu i emituju u kratkom vremenskom periodu), pretraživanjem kanala *You Tube*, *My Space*, *Google Video* i dr., obogate časove muzičke kulture sadržajima koji se nalaze na njemu⁴ (Nikšić, Zukorlić, 2017). Otuda se naše sledeće pitanje odnosilo na internet u školama. Rezultati istraživanja (Tabela 5) pokazuju da internet postoji u svim školama, ali da je signal dobar za 50 (50%) učitelja, 36 (36%) kaže da je osrednji (u zavisnosti od jačine signala), dok 14 (14%) njih ističe da je signal loš, jer su njihove učionice udaljene od rutera, pa je u njima internet slab.

Tabela 5. Internet u školi

Naziv škole	Da li škola poseduje internet?								N	%
	Ne		Da – signal je							
			Dobar		Osrednji		Loš			
	N	%	N	%	N	%	N	%		
„Avdo Mededović” – Novi Pazar	0	0	10	10	7	7	3	3	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	0	0	15	15	5	5	0	0	20	20
„12. Decembar” – Sjenica	0	0	10	10	5	5	0	0	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	0	0	7	7	8	8	0	0	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	0	0	2	2	4	4	2	2	8	8

⁴ Ivanović ističe: „Ukoliko želimo da se i formalno obrazovanje i vaspitanje odvija u optimalnim uslovima i da se svakom pojedincu pruži mogućnost da nauči kako da uči, to je najbolje ostvariti upravo putem medija koji su učenicima najbliži, a to su Internet i savremeni mediji” (Ivanović, 2019).

„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	0	0	5	5	3	3	3	3	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	0	0	1	1	4	4	6	6	11	11
Σ	0	0	50	50	36	36	14	14	100	100

Udžbenički kompleti

Drugi deo upitnika odnosio se na udžbenike koji učitelji koriste u radu – od kog izdavača koriste udžbeničke komplete, da li su zadovoljni njima i, ako nisu, zašto. Istraživanjem smo utvrdili da se na području Školske uprave Novi Pazar nastava odvija na srpskom i bosanskom jeziku. Učitelji koji rade u nastavi na srpskom jeziku koriste udžbeničke komplete izdavačkih kuća Zavod za udžbenike (Stojanović, 2013, 2017a, 2017b, 2018) i Klett (Ilić, 2018a, 2018b, 2018c, 2018d), dok oni koji rade u nastavi na bosanskom jeziku koriste samo izdavačke kuće Klett koji su prevedene na bosanski jezik. Rezultati istraživanja (Tabela 6) su pokazali da čak 95 (95%) ispitivanih učitelja u radu koristi udžbeničke komplete izdavačke kuće Klett, a samo 5 (5%) Zavoda za udžbenike. Čak 40 (40%) njih je nezadovoljno udžbeničkim kompletima koje koriste, prevashodno zato što uz njih nisu dobili CD – e koji bi im olakšali realizaciju sadržaja. Pretpostavljamo da CD – i nisu dostavljeni zato što izdavač nije snimio muzičke sadržaje sa tekstom na bosanskom jeziku (to iziskuje puno posla i finansija), te se odlučio da isporuči samo prevedene udžbenike.

Tabela 6. Udžbenički kompleti u nastavi

Naziv škole	Koji udžbenički komplet koristite?								N	%
	Klett – da li ste zadovoljni?				Zavod za udžbenike – da li ste zadovoljni?					
	Da		Ne		Da		Ne			
	N	%	N	%	N	%	N	%		
„Avdo Mededović” – Novi Pazar	14	14	6	6	0	0	0	0	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	10	10	10	10	0	0	0	0	20	20
„12. decembar” – Sjenica	3	3	7	7	5	5	0	0	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	6	6	9	9	0	0	0	0	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	6	6	2	2	0	0	0	0	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	9	9	2	2	0	0	0	0	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	7	7	4	4	0	0	0	0	11	11
Σ	55	55	40	40	5	5	0	0	100	100

Unutrašnje i spoljne vrednovanje

Najveći broj učitelja koji radi na području Školske uprave Novi Pazar stekao je visokoškolsko obrazovanje na Učiteljskom fakultetu Beograd, Nastavno odeljenje u Novom Pazaru. Iz Knjige predmeta (v. http://www.uf.bg.ac.rs/?page_id=9146) može se uvideti da se studenti u okviru predmeta Vokalno-instrumentalna nastava na I godini osnovnih studija, stiču osnovna znanja iz teorije muzike i osposobljavaju se za izvođenje jednostavnih muzičkih sadržaja. Takođe se može uvideti i da u okviru predmeta Metodika nastave muzičke kulture I i II, na trećoj i četvrtoj godini studija, stiču znanja o muzičkim sposobnostima dece, praćenju njihovog razvoja, aktivnostima u nastavi muzičke kulture u mlađim razredima osnovne škole, metodama i metodičkim pristupima u savladavanju muzičkih sadržaja, aranžiranju brojalica i pesama, planiranju, primeni nastavne tehnologije, određivanju zadataka i modeliranju časa (Knjiga predmeta, v. http://www.uf.bg.ac.rs/?page_id=9146). Otuda se naše sledeće pitanje odnosilo na stav učitelja o svojim muzičkim i metodičkim kompetencijama, odnosno njihovo samovrednovanje. Rezultati istraživanja (Tabela 7) pokazuju da čak 75 (75%) njih smatra da poseduje, a samo 25 (25%) njih da ne poseduje dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija iz oblasti muzičke kulture.

Tabela 7. Muzičke i metodičke kompetencije

Naziv škole	Da li imate dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija iz oblasti metodike nastave muzičke kulture?				N	%
	Da		Ne			
	N	%	N	%		
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	13	13	7	7	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	18	18	2	2	20	20
„12. decembar” – Sjenica	14	14	1	1	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	12	12	3	3	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	6	6	2	2	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	6	6	5	5	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	6	6	5	5	11	11
Σ	75	75	25	25	100	100

Pedagog škole, kao ključni saradnik koji je deo stručnog organa škole, ima obavezu da posećuje časove nastavnika i usmerava, podstiče i organizuje njihov profesionalni razvoj. Zato se sledeće pitanje našeg istraživanja odnosilo na posete pedagoga časovima muzičke kulture u mlađim razredima osnovne škole. Rezultati istraživanja (Tabela 8) pokazuju da pedagog kod čak 77 (77%) istraživanih učitelja nikada nije prisustvovao času muzičke kulture, dok je samo njih 23 (23%) istaklo da jeste.

Tabela 8. Poseta pedagoga časovima muzičke kulture

Naziv škole	Da li je pedagog ikad posetio Vaš čas muzičke kulture?				N	%
	Da		Ne			
	N	%	N	%		
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	3	3	17	17	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	5	5	15	15	20	20
„12. decembar” – Sjenica	7	7	8	8	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	0	0	15	15	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	2	2	6	6	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	2	2	9	9	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	4	4	7	7	11	11
Σ	23	23	77	77	100	100

Prema Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja nastavnik, sa licencom i bez nje, dužan je da se stalno stručno usavršava radi uspešnijeg ostvarivanja i unapređivanja vaspitno-obrazovnog rada i sticanja, odnosno unapređivanja kompetencija potrebnih za rad (K1 –Kompetencije za nastavnu oblast, predmet i metodiku nastave, K2 – Kompetencije za poučavanje i učenje, K3 – Kompetencije za podršku razvoju ličnosti učenika, K4 – Kompetencije za komunikaciju i saradnju), u skladu sa opštim principima i za postizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i standarda postignuća (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020, 129/2021). Rezultati istraživanja (Tabela 9) pokazuju da niko od ispitivanih učitelja nikada nije bio ni na jednom seminaru ili bilo kom drugom obliku usavršavanja iz oblasti muzike.

Tabela 9. Učešće na seminaru

Naziv škole	Da li ste bili na nekom seminaru iz oblasti muzike?				N	%
	Da		Ne			
	N	%	N	%		
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	0	0	20	20	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	0	0	20	20	20	20
„12. decembar” – Sjenica	0	0	15	15	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	0	0	15	15	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	0	0	8	8	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	0	0	11	11	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	0	0	11	11	11	11
Σ	0	0	100	100	100	100

Članom 172. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja regulisano je da Ministarstvo prosvete, radi kvalitetnijeg obavljanja obrazovno-vaspitnog rada, određuje listu savetnika-spoljnih saradnika za predmete, grupe i oblasti predmeta, aktivnosti i stručne poslove, koji: 1) vrednuju kvalitet rada ustanove; 2) pružaju pomoć i podršku samovrednovanju ustanove; 3) prate poštovanje opštih principa i ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja; 4) savetuju i pružaju stručnu pomoć nastavniku; 5) savetuju i pružaju stručnu pomoć ustanovi; 6) ostvaruju neposredan uvid u rad ustanove; 7) prisustvuju izvođenju nastave; 8) prate ostvarivanje ogleđa; 9) procenjuju uslove za sticanje zvanja; 10) prate i procenjuju kvalitet rada savetnika-spoljnog saradnika; 11) predlažu ustanovi, ministru i nadležnim organima preduzimanje neophodnih aktivnosti za otklanjanje nedostataka i unapređivanje obavljanja obrazovno-vaspitnog rada (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020, v.

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html

Na osnovu rezultata istraživanja (Tabela 10) saznajemo da je savetnik, odnosno savetnik-saradnik posetio časove 20 (20%), dok kod većeg broja učitelja, čak 80 (80%) njih, nikada nije posetio čas muzičke kulture.

Tabela 10. Poseta časovima muzičke kulture od strane savetnika i savetnika-saradnika

Naziv škole	Da li je savetnik ili savetnik-saradnik ikad poseti Vaš čas muzičke kulture?				N	%
	Da		Ne			
	N	%	N	%		
„Avdo Međedović” – Novi Pazar	3	3	17	17	20	20
„Vuk Karadžić” – Novi Pazar	2	2	18	18	20	20
„12. decembar” – Sjenica	4	4	11	11	15	15
„Svetozar Marković” – Sjenica	1	1	14	14	15	15
„Aleksa Šantić” – selo Crkvine, Tutin	4	4	4	4	8	8
„Rifat Burdžović Tršo” – Tutin	2	2	9	9	11	11
„Vuk Karadžić” – Tutin	4	4	7	7	11	11
Σ	20	20	80	80	100	100

Diskusija

Prvi zadatak našeg istraživanja glasio je: Utvrditi opremljenost škole muzičkim instrumentima i mogućnost korišćenja medija za izvođenje nastave muzičke kulture. Rezultati istraživanja su pokazali da svega 3 od 7

škola poseduje instrument na kome je moguće izvesti akordsku pratnju, te da su oni dostupni za svega 41% učitelja. Dečji muzički instrumenti postoje samo u jednoj školi i uvek su dostupni samo za 11% ispitivanih učitelja, a za 4% ponekad. U svim školama postoji CD plejer, međutim, on je dostupan za 88% učitelja (za 48%, uvek, a za 40%, ponekad), dok za 12% njih nikada nije dostupan. Internet postoji u svim školama, ali je samo 50% ispitivanih učitelja istaklo da je njegov signal dobar i da stalno može da ga koristi. Rezultati istraživanja govore u prilog blagom poboljšanju tehničkih uslova rada u školama na području Školske uprave Novi Pazar tokom 2018/19. u odnosu na 2016/17. školsku godinu, kada je svega 22,4% ispitivanih učitelja stalno moglo da koristi internet (Nikšić, Zukorlić, 2017). Imajući u vidu rezultate dobijene ovim istraživanjem, možemo konstatovati da prva podhipoteza našeg istraživanja, koja glasi da *većina škola na području Školske uprave Novi Pazar poseduje potrebna muzička nastavna sredstva i dobre didaktičko-tehničke uslove za izvođenje nastave muzičke kulture*, nije potvrđena. Naime, da bismo rekli da većina škola poseduje potrebna muzička sredstva i dobre didaktičko-tehničke uslove za rad, onda bi bar 51% škola u kojima smo vršili istraživanje trebalo da ima instrument sa akordskom pratnjom i instrumente Orfovog instrumentarijuma, te da isto toliki procenat ispitivanih učitelja može stalno da koristi CD plejer i internet u radu.

Drugi zadatak istraživanja glasio je: *Utvrđiti koje udžbeničke komplete učitelji koriste i da li su zadovoljni njima*. Na osnovu dobijenih rezultata zaključujemo da čak 95% učitelja u radu koristi udžbeničke komplete izdavača Klett, a samo 5% Zavoda za udžbenike. Imajući u vidu da je 60% učitelja zadovoljno udžbenicima, drugu pothipotezu našeg istraživanja, da je većina učitelja zadovoljna udžbenicima muzičke kulture koje koristi u nastavi, možemo prihvatiti kao tačnu.

Treći zadatak našeg istraživanja glasio je: *Utvrđiti šta učitelji misle o svojim metodičkim kompetencijama, kao i učestalost unutrašnjeg i spoljašnjeg vrednovanja njihovog rada u oblasti muzičke kulture*. Rezultati istraživanja pokazuju da čak 75% ispitivanih učitelja smatra da poseduje dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija iz oblasti Metodika nastave muzičke kulture. 25% njih smatra da nema, te da ima potrebu za jačanjem svojih metodičkih kompetencija iz ove oblasti. Dakle, samo 25% ispitivanih učitelja je svesno činjenice da tokom osnovnih studija, kako to pokazuju istraživanja u ovoj oblasti (Nikolić, 2015), zbog slabog predznanja i stepena razvijenosti muzičkih sposobnosti studenata pre studija, prekratkog vremenskog roka za sticanje veštine sviranja i pevanja, premalo prakse u školi, loših materijalnih uslova za nastavu muzike i samostalno vežbanje studenata (Nikolić, 2015), ne stekne dovoljno muzičkih i metodičkih kompetencija za izvođenje nastave muzičke kulture. S druge strane, 77% ispitivanih učitelja ističe da pedagog, a 80% da savetnik i savetnik-saradnik nikada nisu posetili njihove časove muzičke kulture, a čak 100% njih da nikada nije bio na seminaru ili bilo kom drugom obliku usavršavanja iz oblasti muzike. Otuda se naša treća podhipoteza da većina učitelja na području Školske uprave Novi Pazar ima dobre muzičke i metodičke kompetencije u oblasti nastave muzičke kulture i da ih neprestano jača u saradnji sa pedagogima i savetnicima, odnosno savetnicima-saradnicima ne može prihvatiti kao tačna. Da bismo tvrdili suprotno, potrebno bi bilo da su pedagog, savetnik i savetnik-saradnik posetili časove muzičke kulture kod više od polovine ispitanika, kao i da je isto toliki broj njih bio na nekom obliku usavršavanja.

S obzirom na iznete podatke, postavljena hipoteza istraživanja, da su uslovi za izvođenje nastave muzičke kulture na području Školske uprave Novi Pazar dobri i da učitelji, podstaknuti vrednovanjem pedagoga, savetnika i savetnika-saradnika, konstantno unapređuju kompetencije u oblasti nastave muzičke kulture, nije potvrđena i kao takva ne može se prihvatiti kao tačna. Kao što je već izneto, da bismo mogli da konstatujemo da su uslovi za izvođenje nastave muzičke kulture dobri i da učitelji konstantno unapređuju svoje kompetencije u ovoj oblasti, potrebno bi bilo da većina škola poseduje instrument sa akordskom pratnjom i instrumente Orfovog instrumentarijuma, da je CD plejer i internet stalno dostupan za bar 51% ispitivanih učitelja, da su pedagog, savetnik i savetnik-saradnik posetili časove muzičke kulture kod više od polovine ispitanika, kao i da je isto toliki broj njih bio na nekom obliku usavršavanja.

Ono što možemo uvideti jeste da učitelji nisu dovoljno samokritični prema svom radu i da veoma mali broj njih (23%) oseća potrebu za unapređenjem svojih kompetencija. Takođe, zanimljivo je i da niko od ispitivanih učitelja nije komentarisao sadržaje, strukturu niti metodičku vrednost udžbenika koje koriste

u nastavi. S druge strane, iz razgovora sa učiteljima, saznali smo da pedagozi, uglavnom, posećuju časove srpskog, bosanskog jezika, matematike i poznavanja prirode i društva, te da i oni sami, u takvim okolnostima, akcenat u radu stavljaju, upravo, na ove predmete. Takođe smo saznali i da Školska uprava Novi Pazar, kao jedna od 18 školskih uprava na teritoriji Srbije (deluje na području Novog Pazara, Sjenice i Tutina) ima jednog savetnika i 7 savetnika-saradnika, ali da nijedan od njih nije iz oblasti umetnosti.

Zaključak

Na osnovu podataka istraživanja došli smo do sledećih zaključaka:

- škole na području Školske uprave Novi Pazar ne poseduje potrebna muzička nastavna sredstva i dobre didaktičko-tehničke uslove za izvođenje nastave muzičke kulture;
- učenici često dobijaju nepotpun udžbenički komplet za predmet Muzička kultura, što otežava izvođenje nastave ovog predmeta;
- primetan je izostanak vrednovanja rada nastavnika u oblasti muzičke kulture od strane pedagoga, savetnika i savetnika-saradnika, kao i podsticanje unapređenja njihovih kompetencija u ovoj oblasti;
- u Školskoj upravi Novi Pazar ne postoji nijedan savetnik-saradnik iz oblasti umetnosti.

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja i izvedenih zaključaka dajemo sledeće predloge za unapređenje nastave muzičke kulture na mlađem školskom uzrastu na području Školske uprave Novi Pazar:

1. Kupovinom instrumenata, povećanjem njihove dostupnosti i dostupnosti CD plejera, te jačanjem internet signala u školama poboljšati didaktičko-tehničke uslove za realizaciju nastave muzičke kulture u mlađim razredima osnovne škole;
2. Direktori osnovnih škola treba da insistiraju da izdavači poštuju ugovorene obaveze prema školama i da učenici, kao i učitelji, dobiju potpune udžbeničke komplete za predmet muzička kultura na bosanskom jeziku;
3. Razredna veća zajedno sa pedagogom i stručnim većem za oblast umetnost, treba da, pored seminara iz ostalih oblasti, uvrste u Godišnji i Razvojni plan rada škole i akreditovane seminare iz oblasti Metodika nastave muzičke kulture kojima će se jačati kompetencije učitelja u ovoj oblasti;
4. Potrebno je zaposliti bar jednog savetnika-saradnika iz oblasti muzike u Školskoj upravi Novi Pazar i povećati učestalost posete pedagoga, savetnika i savetnika-saradnika časovima muzičke kulture u mlađim razredima osnovne škole.

Literatura:

- Ilić, G. (2018a). *Čarobni svet muzike, Muzička kultura za prvi razred osnovne škole*. Beograd: Klett.
- Ilić, G. (2018b). *Čarobni svet muzike, Muzička kultura za drugi razred osnovne škole*. Beograd: Klett.
- Ilić, G. (2018c). *Čarobni svet muzike, Muzička kultura za treći razred osnovne škole*. Beograd: Klett.
- Ilić, G. (2018d). *Čarobni svet muzike, Muzička kultura za četvrti razred osnovne škole*. Beograd: Klett.
- Ivanović, M. (2019). Savremeni mediji u nastavi muzike – didaktičke specifičnosti i potencijali. *Zbornik radova*, 22 (21), 227–242. Užice: Pedagoški fakultet.
- Katalog udžbenika za osnovnu školu – udžbenici odobreni po godinama, Preuzeto sa <https://prosveta.gov.rs/prosveta/udzbenici/udzbenici-za-osnovnu-skolu/>
- Knjiga predmeta*, preuzeto sa http://www.uf.bg.ac.rs/?page_id=9146.
- Kučukalić, Z. (1980). *Muzika u školi*. Sarajevo: IGKRO Svjetlost.
- Mandić, D. (2003). *Didaktičko-informatičke inovacije u obrazovanju*. Beograd: Medijagraf.
- Nikšić, N., Zukorlić, M. (2017). Internet u nastavi muzičke kulture mlađih razreda osnovne škole. U: Ž. Milenović i S. Vidosavljević (Ed.), *Inovacije u vaspitanju i obrazovanju: digitalizacija, inovativni programi i modeli* (pp. 555–566). Leposavić: Učiteljski fakultet u Prizrenu.
- Nikolić, L. (2015). *Faktori sticanja i razvoja muzičkih kompetencija kod studenata učiteljskih fakulteta* (doktorska disertacija). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.

- Stojanović, G. (1996). *Nastava muzičke kulture od 1. do 4. razreda osnovne škole, Priručnik za učitelje i studente učiteljskog fakulteta*. Beograd: ZUNS.
- Stojanović, G. (2018). *Muzička kultura za 1. razred osnovne škole*. Beograd: ZU.
- Stojanović, G. (2013). *Muzička kultura za 2. razred osnovne škole*. Beograd: ZU.
- Stojanović, G. (2017a). *Muzička kultura za 3. razred osnovne škole*. Beograd: ZU.
- Stojanović, G. (2017b). *Muzička kultura za 4. razred osnovne škole*. Beograd: ZU.
- Stošić, A. (2008). Mogućnost primene multimedijalne tehnologije u nastavi muzičke kulture. *Inovacije u nastavi* 21 (1), 88–97. Beograd: Učiteljski fakultet.
- Stošić, A. (2014). Muzička nastavna sredstva. U: P. Pijanović (Ed.), *Leksikon obrazovnih termina* (pp. 451). Beograd: Učiteljski fakultet.
- Studijski program za obrazovanje učitelja, preuzeto sa <http://www.uf.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2011/04/Stuijski-program-za-obrazovanje-ucitelja-1.pdf>.
- Sudzilovski, D., Ivanović, M. (2014). Muzička pismenost studenata na početku inicijalnog obrazovanja. *Zbornik radova*, 17 (16), 213–224. Užice: Učiteljski fakultet u Užicu.
- Trnavac, N. (1996). *Pedagog u školi*. Beograd: Učiteljski fakultet.
- Vilotijević, M. (2002). *Didaktika, Predmet didaktike*. Beograd: Učiteljski fakultet.
- Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, 88/2017, 27/2018, 10/2019, 27/2018, 6/2020. Preuzeto sa: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html.

Summary: In order to identify the current problems in teaching music culture in the Novi Pazar region and find solutions to overcome them, and therefore to improve teaching, we conducted an empirical study on a sample of 100 teachers from the territory of Novi Pazar, Sjenica and Tutin. Comparative, descriptive and content analysis methods were used in the research. According to the problem and goal of the topic, as a relevant research technique we used a survey with a suitable research instrument - a questionnaire for teachers. The results of the research show that 57.4% of schools do not have an instrument with chordal accompaniment, and even 85.71% of them have instruments from Orff's instrumentarium, and that both, where they exist, are not always available to teachers. All schools have CD players and internet, but they are not always available to teachers either. A certain number of teachers (as many as 40%) are dissatisfied with the textbook sets for this subject, because they do not contain CDs with recorded music material. As many as 75% of the surveyed teachers believe that they possess sufficient musical and methodical competences in the field of teaching methods of musical culture, and only 25% of them need to strengthen their methodical competences in this field. As many as 77% of the investigated teachers point out that the pedagogue, and 80% of them that the counselor and counselor-counselor never visited their music culture classes. The results of the research also show that none of the examined teachers has ever attended a seminar or any other form of training in the field of musical culture teaching methodology. After the quantitative and qualitative analysis of the research results, conclusions were drawn and specific proposals were given for overcoming the existing problems.

Key words: music education, younger elementary school children, teachers, Novi Pazar school district.

Biografska nota:

Naka Nikšić završila je osnovne i magistarske studije za klavir na Fakultetu umetnosti u Prištini, a doktorske na Ankara Devlet Konservatuvarı u Turskoj. Paralelno sa ovom, obrazovala se i u oblasti didaktičko-metodičkih nauka, te je magistrirala metodiku nastave muzičke kulture na Učiteljskom fakultetu u Užicu, a doktorirala na Učiteljskom fakultetu u Beogradu. Zaposlena je na učiteljskom fakultetu u Beogradu gde radi u zvanju vanrednog profesora za užu naučnu oblast Metodika nastave muzičke kulture. Učesnik je brojnih naučnih skupova nacionalnog i međunarodnog značaja, više projekata, predavač na seminarima, član komisija i žirija, autor jedne monografije, CD-a i velikog broja naučnih radova objavljenih u zemlji i inostranstvu. Kao pijanista nastupala je solistički i grupno širom sveta.